реальную коммуникативную ситуацию; поощрение учеников брать на себя ответственность за личное обучение и развивать свои творческие навыки учиться; исполнение учителем разных ролей на разных этапах урока.

Ключевые слова: коммуникативный подход, коммуникативно ориентированное обучение, учитель, ученики, знания, иностранный язык, языковая и разговорная деятельность, упражнения.

Kostjuchenko K. E.

ESSENCE AND PRINCIPLES OF THE COMMUNICATIVE ORIENTED EDUCATING TO ENGLISH

Attention on opening of essence of communicative approach of educating and selection of principles of the communicative-oriented educating to English is accented in the article. An author considers that by an aim of communicative-oriented educating to the foreign language it must be not only to form in students strong knowledge of vocabulary and grammar of foreign language, and to develop for them understanding that, how to use this language for an exchange by ideas in the process of communication.

Next principles of the communicative-oriented educating to English are presented: stimulation of thinking processes for students; activation of participants of process of educating; motivation of students to expression of the personal ideas, expressing of feeling, use of the personal experience; engaging in an educational process that imitates or creates the real communicative situation; to undertake encouragement of students responsibility for the personal educating and to develop the creative skills to study; a teacher carries out different roles in educating of students. Also realization of principles of the communicative-oriented educating will do possible to the teacher to form the high level of motivation of students, their cognitive interests and necessities of development for language and speech skills in educational activity. At such approach students will have personal interest in the study of foreign language and improvement of knowledge and promote their possibilities to the analysis and independent seeking of methods of decision in various situations of commonunication.

Key words: communicative approach, communicative-oriented educating, teacher, students, knowledge, foreign language, language and colloquial activity, exercises.

УДК 811. 161.2′ 2′ 243′ 26

Мартинишин Н. М.*

АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ МЕТОД У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ДЛЯ ДИТЯЧОЇ АУДИТОРІЇ

У статті висвітлено можливості аудіовізуального методу в процесі вивчення української мови як іноземної (далі – УМІ), зокрема в роботі з дітьми. Проаналізовано окремі відеофрагменти з метою перевірки доцільності їх включення (за змістом, ілюстративним матеріалом, характером мовлення) до переліку матеріалів, що рекомендуються для використання в дитячому курсі УМІ. З'ясовано першочергові завдання щодо створення якісних матеріалів з УМІ для формування науково-методичної основи використання аудіовізуального методу навчання.

Ключові слова: українська мова як іноземна, аудіовізуальний метод, відеоматеріали, дитяча аудиторія.

Стрімкий техногенний розвиток суспільства вніс корективи у всі сфери людської діяльності. Відчутні зміни відбулися і в освіті, з'явилися нові способи викладення матеріалу, стало можливим використання на уроках аудіо- та відеозаписів, що отримало назву аудіовізуального методу навчання. Така методика дозволяє продемонструвати реальні комунікативні ситуації та їхнє мовне відображення; забезпечує динамічність і різнобічність сприйняття мовного матеріалу; підвищує

*© ***Мартинишин Н. М.***

мотивацію до вивчення мови; сприяє одночасному візуальному й слуховому сприйняттю мови; розширює географію мовного середовища за межі навчальної аудиторії; унаочнює різноманіття інтонацій, типів голосів, що дозволяє уникнути звикання до голосу й темпу мовлення лише викладача [7, с. 210-211].

Загалом роль аудіовізуального методу у вивченні мови висвітлено у працях українських дослідників І. Кочан [3], Б. Сокола [5], Н. Цісар, О. Ценюх, М. Мерцало, С. Ставничої, К. Скиби [7]. Попри активне застосування аудіовізуального методу в процесі вивчення УМІ, є потреба в подальших дослідженнях, у контексті цієї методики відчувається нагальна потреба розроблення теоретичних і практичних матеріалів для викладання УМІ дітям. Отож актуальність цієї розвідки не підлягає сумнівам.

Мета статті – проаналізувати можливості аудіовізуального методу в роботі з дітьми, які вивчають УМІ, та обґрунтувати умови створення нових і покращення якості наявних потенційних аудіо- та відеоматеріалів.

Переваги аудіовізуального методу в процесі вивчення мови дітьми очевидні. Методисти вважають, що «слухання – це перші навички, яких набувають діти у процесі засвоєння рідної мови, вони випереджають говоріння. Це також і перші навички, яких набувають ті, хто навчається іноземної мови в природний спосіб (в іншомовному середовищі), і вони знову ж значно випереджають говоріння» [6, с. 233]. Якщо ж завдяки використанню аудіовізуального методу забезпечити дітям одночасність слухового й зорового сприйняття мови, то рівень засвоєння нового матеріалу буде значно вищим.

Особливої популярності зараз набуло вивчення мови через фільми, серіали. Оскільки для дітей актуальними є мультфільми, то далі мова йтиме про них. Плануючи в курсі УМІ для дітей використання україномовних мультиків вітчизняного виробництва, слід зважити, що обирати майже нема з чого, а те, що є, або занадто локалізоване й етнізоване, зорієнтоване на українського глядача, або застаріле й зовсім далеке від реальності, або надто символічне й важке для дитячого сприйняття [7, с. 215-216]. Що стосується мови, то цілком зрозуміло, що в мультфільмах, які були зроблені для україномовних дітей, жодних спрощень (у лексичному наповненні, граматичних конструкціях тощо) немає. А про сучасні навчальні мультики, на яких могли б вивчати українську мову діти-іноземці, узагалі можна лише мріяти.

Як варіант – використання іноземних мультфільмів з українським озвученням. Це краще, ніж нічого, але подавати іноземні мультфільми з українським озвученням недоречно, тому що «через мову ми показуємо й культуру її носіїв, а не іноземну культуру» [7, с. 216].

Від інших можливих (у контексті аудіовізуального методу) дитячих засобів для навчання української мови як іноземної мультфільм відрізняється своєю структурною гнучкістю. За потреби до одного мультика (чи однієї серії мультсеріалу) може бути підібрано пісню (відеокліп), відеопрезентацію (у формі, що не порушує цілісності сюжету), а ще – вірш, скоромовку і т. ін. Дотримання такої структури в розробленні концепції, наприклад, двадцятисерійного мультсеріалу з УМІ для дітей – шлях до оптимізації роботи на заняттях з дітьми. Таке комплексне представлення матеріалу значно зекономить час на занятті і менше втомить дітей, ніж, скажімо, почерговий перегляд і слухання всіх цих складових як окремих (поза мультиком) навчальних одиниць. Також слід звернути увагу на таке: чим коротший мультик, то більш ефективна роботи з ним (є можливість детальніше опрацювати матеріал і зберегти активність дітей упродовж перегляду).

Проте поки таких спеціальних розробок немає, обравши аудіовізуальний метод для навчання дітей УМІ, матимемо низку проблем з вибором і пристосуванням матеріалу для україномовних дітей до потреб дітей, які вивчають УМІ.

Уявімо, що перед нами завдання зібрати відеоматеріал до дитячого курсу УМІ, який би згодився для використання під час вивчення теми «Їжа». Звісно, розпочнемо пошук потрібного з мережі Інтернет. У вільному доступі швидко знайдемо, наприклад,

презентацію «З чого мама варить борщик» [8]. Спробуймо проаналізувати це коротеньке відео на предмет доцільності включення його в курс УМІ для дітей. Насамперед слід зазначити, що така форма представлення матеріалу дітям – це справді те, що потрібно. Ідея короткої відеопрезентації – альтернатива вивченню лексики зі словниками.

Щодо зображень-ілюстрацій (фотографій), які маємо в презентації, то дітям варто було б запропонувати щось більш цікаве для них – наприклад, веселі малюнки овочів (можна з очима, ротами тощо) й інших продуктів без надмірного промальовування. У викладанні УМІ дітям важливо, послуговуючись певною наочністю, зважати на відповідність підібраних матеріалів віковим особливостям дітей. До дитячих ілюстративних матеріалів висуваються такі вимоги: реалістичність зображення, його наближення до життєвого досвіду дітей, виразні й чіткі контури, відображення основного, суттєвого (неперевантаженість деталями), інтенсивні кольори [2, с. 18-19]. Наочність, на думку дослідників, має бути «…сучасною, художньою і педагогічно доцільною. Вона повинна впливати на учня як в естетичному, так і в інтелектуально-освітньому плані, бути виразною, розумною, цікавою» [1, с. 178].

Що стосується озвучення презентації, то відразу ж перша фраза-назва має помилки. Чуємо пом'якшення шиплячих «ч» і «щ», які в українській мові є твердими, і лише частково пом'якшуються в позиціях перед «і», «я», «ю», «є» в питомо українських словах і словах іншомовного походження. Помилка пом'якшення шиплячих під впливом російської мови часто трапляється в мовленні українців, тому слід докладати максимальних зусиль, щоб хоча б у навчальних матеріалах її не було.

І зрештою залишилося проаналізувати лексику. У відеопрезентації для вивчення запропоновано такі лексичні одиниці: цибуля, морква, буряк, капуста, картопля, м'ясо, квасоля, томатна паста, чорний перець, лавровий лист, кріп, петрушка, сіль, сметана. Усього 14 одиниць (11 слів і 3 словосполучення). Для навчання й розвитку україномовних дітей (для яких власне і зробили це відео) така лексика буде цілком прийнятною. Якщо ж розглядати лексичне наповнення ролика щодо можливості включення його до дитячих навчальних матеріалів з УМІ, то серед означених вище лексичних одиниць будуть і ті, що першочергово мають бути в переліку лексем навчальної теми «Їжа», і ті, вивчати які доцільніше пізніше. Користуючись «Словником-мінімумом української мови» З. Партико [4], до якого ввійшла найчастіше вживана українська лексика (з 6 частотних словників), розмістимо слова з відеопрезентації в порядку від найчастіше вживаних до тих, що не зафіксовані в цьому лексикографічному джерелі взагалі. Отримаємо такий перелік лексичних одиниць: сіль (зафіксовано в 6 словниках), буряк, картопля, капуста, квасоля, м'ясо (у 4 словниках), цибуля, сметана (у 3 словниках), морква, кріп, петрушка, томатна паста, лавровий лист, чорний перець (не представлені в словниках). Цей мікроаналіз лексики на частотність уживання в мовленні українців засвідчив, які одиниці (ті, що не представлені в словниках) можна пропустити, використовуючи цю презентацію чи готуючи подібну для викладання УМІ дітям.

Подібна ситуація зі ще однією доступною для перегляду в Інтернеті презентацією – «З чого тато робить піцу» [9]. Її також перед тим як використати в навчальних цілях, слід «скорегувати». Зауваження такі ж як і до першої презентації – пом'якшення шиплячих приголосних; фотографії як ілюстративний матеріал, а не яскраві малюнки для дітей; 50 % лексики, яка не є часто вживаною (за словником З. Партико). Окрім цього можливість включення презентації, яка не має лінгвокраїнознавчої цінності, залежатиме від того, яку Україну прагне показати вчитель. Традиційна Україна (якщо йдеться про їжу) – це борщ, вареники тощо, сучасна – це ще й піца, і все те, що доступне українцям так само, як і представникам інших народностей. Досвід показує, що така сучасна Україна, яка може переймати краще від іноземців, буде значно ближчою і привабливішою для дітей, особливо якщо серед навчальних матеріалів буде щось, пов'язане з країною їхнього проживання.

Зваживши плюси й мінуси знайдених у мережах презентацій, продовжуємо пошук інших матеріалів для дітей, пов'язаних з темою «Їжа». Вдалою стає спроба пошуку чогось цікавого про овочі і фрукти – натрапляємо на відео «Ходить гарбуз по городу» [10]. Ці відомі поетичні рядки з вдало проілюстрованими й частково анімованими персонажами могли б бути навчальним матеріалом з УМІ для дітей. Проте, обираючи це відео для навчання дітей-іноземців, варто наперед підготуватися до пояснення слів, які змінювати в самому відео не варто, щоб не позбавляти текст віршованих ознак. Для дотримання віршованої форми використано таку лексику: демінутиви (огірочки, морквиця, сестриця), діалектизми (бараболя, свояки), прикметник повної нестягненої форми (гарбузовая). Удале пояснення значень цих слів через використання їхніх нейтральних відповідників сприятиме включенню цього відео до переліку допустимих дитячих навчальних матеріалів з УМІ.

І нарешті перейдемо до пошуку мультфільмів. Доводиться вибирати між давно застарілим українським матеріалом і сучасними мультсеріалами зарубіжного виробництва, озвученими українською мовою. Останні мають очевидні переваги у всьому, навіть попри деякі огріхи в перекладі текстів українською мовою. У переліку серій обов'язково знайдемо декілька таких, що згодяться для перегляду під час вивчення потрібної теми. Проте такі популярні зараз в Україні дитячі мультсеріали, як наприклад «Свинка Пепа» [12] і «Каю» [11], мають суттєвий недолік з погляду на потенційність використання їх як навчальних матеріалів для дітей з УМІ. Йдеться про те, що в цих мультиках, нехай і українською мовою, показано культуру іншого народу, реалії та традиції, чужі українцям. Уже самі назви «Свинка Пепа» і «Каю» яскраво підкреслюють неукраїнський характер цих серіалів, а переглядаючи серії переконуємося, що є ще багато моментів, через які в дітей можуть сформуватися хибні уявлення про Україну.

З'ясування (на прикладі проаналізованих вище відеоматеріалів) можливості застосування аудіовізуального методу в процесі викладання УМІ дітям на українському матеріалі показало, наскільки важким, якщо взагалі можливим, може бути процес адаптації до потреб іноземців того, чим на сьогодні може послуговуватися викладач УМІ, готуючись до тематичного уроку.

Подібний результат матимемо під час пошуку відеоматеріалів до будь-якої іншої навчальної теми.

Отже, з викладеного вище видно потребу створення якісних навчальних відеоматеріалів, чітко зорієнтованих на іноземну аудиторію – з належними ілюстративними матеріалами (обов'язково з використанням анімації різного рівня складності); з урахуванням лексичного мінімуму; з допустимою тривалістю в часі, з правильною українською вимовою; з відтворенням сучасних українських реалій.

Подальші наукові дослідження можуть бути пов'язані з розробленням рекомендацій щодо створення навчальних відеоматеріалів з УМІ для дітей на різних етапах навчання. Загалом перспективними будуть ґрунтовні дослідницькі роботи як теоретичного, так і практичного спрямування, присвячені чіткому визначенню ролі аудіовізуального методу навчання в контексті УМІ.

Література:

1. Алямовская Г. В. Проблемы использования цвета в учебниках / Г. В. Алямовская // Проблемы школьного учебника. – М., 1982. – Вып. 10. – С. 178.
2. Ворона І. Українська дитяча ілюстрація повинна бути оригінальна / І. Ворона // Книжковий клуб. – 1999. – № 21-22. – С. 18-20.
3. Кочан І. Методи викладання мови як : екскурс в історію / І. Кочан // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Вип. 12. – Львів, 2016. – С. 55-61.

4. Партико З. Словник-мінімум української мови / З. В. Партико. – К. : Ін-т журналістики, 2004. – 79 с.
5. Сокіл Б. Методи вивчення української мови як іноземної та їх характеристика / Б. Сокіл // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Вип. 2. – Львів, 2007. – С. 14-18.
6. Станкевич Н. Взаємопов'язане навчання видів мовленнєвої діяльності в курсі української мови як іноземної: теоретичний і практичний аспекти / Н. Станкевич // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Вип. 12. – Львів, 2016. – С. 232-242.
7. Цісар Н. Аудіовізуальні засоби у навчанні іноземців / Н. Цісар, О. Ценюх, М. Мерцало, С. Ставнича, К. Скиба // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Вип. 12. – Львів, 2016. – С. 210-216.
8. Відеопрезентація «З чого мама варить борщик» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=VGXx8f120zg.
9. Відеопрезентація «З чого тато робить піцу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=wSfuq2bVOfo.
10. Відеоролик «Ходить гарбуз по городу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=bYbDnvu6Nu0.
11. Мультфільм «Каю готує» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=EnONzQsfwLs.
12. Мультфільм «Свинка Пепа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=f45gpLQXpOI.

Мартынышын Н. М.

АУДИОВИЗУАЛЬНЫЙ МЕТОД В ПРЕПОДАВАНИИ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО ДЛЯ ДЕТСКОЙ АУДИТОРИИ

В статье освещены возможности аудиовизуального метода в процессе изучения украинского языка как иностранного, в частности в работе с детьми. Проанализированы отдельные видеофрагменты с целью проверки целесообразности их включения (по содержанию, иллюстративному материалу, характеру речи) в перечень материалов, рекомендуемых для использования в детском курсе украинского языка как иностранного. Выяснено первоочередные задачи по созданию качественных материалов с украинским языком как иностранным для формирования научно-методической основы использования аудиовизуального метода обучения.

Ключевые слова: украинский язык как иностранный, аудиовизуальный метод, видеоматериалы, детская аудитория.

Martynyshyn N. M.

AUDIO-VISUAL METHOD IN TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE FOR CHILDREN'S AUDIENCE

In the article the author talks about the possibility of an audio-visual method in the study of Ukrainian as a foreign language, particularly in working with children.

The author emphasizes such advantages of audiovisual method as: the opportunities to demonstrate real communicative situations and their language display; providing dynamism and versatility perception of linguistic material; increase motivation for language learning; facilitating simultaneous visual and auditory perception of speech; expanding the geography of language environment outside the classroom.

The author analyzes some video clips to test the feasibility of their inclusion (meaning, illustrative material, the nature of speech) to the list of materials which are recommended for use in children aware of Ukrainian as a foreign language. The priorities for creating high-quality materials of Ukrainian as a foreign language for the formation of scientific and methodological foundations using audio-visual teaching method are clarified. The author stresses the need for children's educational videos, clearly oriented to foreign audiences, with the necessary clarity, using animation different difficulty levels, taking into account the lexical level, with acceptable temporal duration, subject

to the rules Ukrainian pronunciation, Playlist modern Ukrainian realities.

Key words: Ukrainian as a foreign language, an audio-visual method, a video, children's audience.

Рецензент: Кузьменко В.В.

УДК 378.4 ***Moskal T. D.****

DISCUSSION – BASED CLASSROOM IN TESL FORMAT

The article deals with the theoretical analysis of innovative teaching strategies fostering real-life communication skills in the English language classroom. The article focuses on the most effective ways how to facilitate language learning acquisition naturally. Accordingly, main characteristics of the active learning principle have been studied and presented in the article. Learning through discussion strategy and benefits of using discussion in lectures and seminars have been described in the article. The role of discussion-based classroom in teaching English as a foreign language has been analyzed.

The main points of the discussion – based learning have been provided. It has been proved that the method improves communication skills, develops creative, confident, cooperative, tolerant and articulate learners.

Key words: active learning principle, interactive lectures, discussion- based teaching/ classroom, benefits of discussion

Nowadays, it is widely recognized that foreign language teaching concerned with the target language, particularly its spoken form, is of utmost importance. Language learners often consider a speaking ability to be the measure of knowing a foreign language. The learners define language fluency as the ability to converse with other people rather than the ability to write, read or understand oral language. Speaking is regarded as a key language skill.

While all learning requires an active intellect and interest, active learning methods are those which encourage students to take part in verbal or even physical actions and to engage in activities that help them approach information differently.

Employing active learning may mean that you will cover less material, but your students should have a deeper understanding of the content covered in class as long as guidelines and goals are set at the beginning of the semester [4].

The topicality of the article is stipulated by the necessity of using the active learning principle (i.e. learning through action, in particular, learning through discussion) in the student – centred classroom.

If students are engaged in the activities suggested, their attention is concentrated on what is going on around them, they will definitely enjoy it and, what is more, they will be always ready for responding whenever they are asked to take part. Active learning is highly motivational in the process of language learning acquisition. Interactive discussions provide great opportunities to encourage active learning in practice.

A number of foreign and Ukrainian methodologists and linguists have dedicated their investigations on learning the target language to the problem of teaching interactive discussions in the English language classroom. Among them are H. S. Davis, Stephen D. Brookfield, Stephen Preskill, P.Ur, S.Thornbury, de McKeachie, S. Gaponova, G. Kitaigorodskaia, S. Korosteleva, N. Toptygina, L. Ukhanova, N. Andronik, I. Zaitseva, I. Simkova.

The goal of the article is to analyze the role of discussion-based classroom in teaching English as a foreign language and to prove its efficacy.

*© ***Moskal T. D.***